

Rām. 7. 81. 4. -2 Near, close, at hand. -शः 1 Appearance, presence. -2 Vicinity.

संकिलः A fire-brand, burning torch.

संकुच 1, 6 P. 1 To become contracted, shrink. -2 To close, shut (as a flower). -3 To contract, compress. -Caus. To contract, narrow.

संकुचित p. p. 1 Contracted, abridged; लङ्कापतेः संकुचितं यशो यत् Vikr. 1. 27. -2 Shrunk, wrinkled; गात्रं संकुचितं गतिर्विगलिता दन्ताश्च नाशं गताः Pt. 4. 78. -3 Closed, shut. -4 Covering.

संकोचः 1 Contraction, shrinking up. -2 Abridgment, diminution, compression. -3 Terror, fear. -4 Shutting up, closing. -5 Binding. -6 Crouching down, humbling one's self; त्वयेयं पृथिवी लब्धा न संकोचेन चाप्युत Mb. 12. 14. 18. -7 A kind of skate-fish. -चम् Saffron. -Comp. -पिशुनम् saffron.

संकोचनम् Contraction. -नी The sensitive plant (Mar. लाजाळू).

संकुल a. 1 Confused. -2 Thronged with, crowded or filled with, full of; नक्षत्रताराग्रहसंकुलापि ज्योतिष्मती चन्द्रमसैव रात्रिः R. 6. 22; Mal. 1. 2. -3 Disordered, perplexed; अन्योन्यप्रतिघातसंकुलचलकल्लोलकोलाहलैः U. 2. 30. -4 Inconsistent. -5 Thick, dense (as smoke). -6 Violent, intense. -लम् 1 A crowd, mob, throng, collection, swarm, flock; महतः पौरजनस्य संकुलेन विघटितायां तस्यामागतोऽस्मि Mal. 1; Pt. 1. 7. -2 A confused fight, melee; तस्मिस्तथा संकुले वर्तमाने Mb. 3. 134. 22. -3 An inconsistent or contradictory speech; e. g. यावज्जीवमहं मौनी ब्रह्मचारी च मे पिता। माता तु मम बन्धुवैव पुत्रहीनः पितामहः ॥ -4 Distress, destruction (नाश); प्राविशत् संकुलं तत्र शलभा इव पावकम् Rām. 7. 19. 16.

संकुजितम् The cry of the Chakravāka.

संकु 8 U. (संकरोति-संकुस्ते) 1 To commit; ये पक्षापरपक्ष-दोषसहिताः पापानि संकुर्वते Mk. 9. 4. -2 To manufacture, prepare. -3 To do, perform in general.

संकुष् 1 P. 1 To drag along or away. -2 To contract. -3 To tighten, tie fast.

संकर्षणम् 1 The act of drawing together, contracting; (सात्वती) या द्रष्टृदृश्ययोः संकर्षणम् Bhāg. 5. 25. 1. -2 Attracting. -3 Ploughing, furrowing. -4 Shortening. -णः 1 N. of Balarāma; असियुद्धे गदायुद्धे रथयुद्धे च पाण्डवः। संकर्षणादशिक्षद्वै शश्वच्छिक्षां वृकोदरः ॥ Mb. 1. 139. 4; संकर्षणात्तु गर्भस्य स हि संकर्षणो युवा Hariv. -2 N. of the great serpent Śeṣa; पातालतलमारभ्य संकर्षणमुखानलः Bhāg. 11. 3. 10. -3 The destructor of the world; क्षये संकर्षणं प्रोक्तं तमुपास्यमुपास्महे Mb. 12. 47. 32. -4 Egotism (अहंकार); सोऽग्रजं सर्वभूतानां संकर्षणमकल्पयत् Mb. 12. 207. 10.

संकृ 6 P. 1 To mix, commingle or mix together; न संकिरत्तदन्नं च ततः पूयेत ब्राह्मणः Mb. 13. 136. 13. -2 To scatter about, diffuse. -3 To fill.

संकरः 1 Commingling, mixture, intermixture; पत्र-संकर S. 2. -2 Blending together, union. -3 Confusion or mixture (of castes), unlawful intermarriage resulting in mixed castes; चित्रेषु वर्णसंकरः K.; संकरो नरकायैव कुलधनानां कुलस्य च Bg. 1. 42; Ms. 10. 40. -4 (In Rhet.) The combination of two or more dependent figures of speech in one and the same passage (opp. संसृष्टि where the figures are independent); अविश्रान्तिजुषामात्मन्यज्ञानित्वे तु संकरः K. P. 10; or अज्ञानित्वेऽलङ्कृतीनां तद्वदेकाश्रयस्थितौ। संदिग्धत्वे च भवति संकरस्त्रिविधः पुनः S. D. 757. -5 The crackling of flames; जागल्येष हि दुष्टात्मा संकरेऽग्निरिबोध्यतः Mb. 12. 103. 12. -6 Dust, sweepings. -7 Dung. -Comp. -ज, -जात a. born from a mixed caste; वृथासंकरजातानां निवर्ततोदकक्रिया Ms. 5. 89. -स्वेदः a particular sudorific treatment.

संकरिकरणम् Illegality, sin; खराश्वोष्ट्रमृगेभानामजाविक-वधस्तथा। संकरिकरणं ज्ञेयं मीनाहिमाहिषस्य च ॥ Ms. 11. 68.

संकारः 1 Dust, sweepings. -2 Crackling of flames.

संकारिन् a. 1 Confused, intermixed. -2 Arising from intermixture of castes.

संकीर्ण p. p. 1 Mixed together, intermingled. -2 Confused, miscellaneous. -3 Shattered, spread, crowded. -4 Indistinct. -5 In rut, intoxicated; मदोद्धतस्य नृपतेः संकीर्णस्यैव दन्तिनः... नेतारः खलु वाच्यताम् H. 4. 17. -6 Of mixed caste, of impure origin. -7 Impure, adulterated; तस्मात् संकीर्णवृत्तेषु वासो मम न रोचते Mb. 1. 79. 9. -8 Narrow, contracted. -र्णः 1 A man of a mixed caste. -2 A mixed note or mode. -3 An elephant in rut, an intoxicated elephant; name of the fourth caste of elephants; Mātāṅga L. 1. 26, 30. -र्णम् A difficulty. -र्णा A kind of riddle; सा भवेदुभयच्छब्दा यस्यामुभयगोपनम्। संकीर्णा नाम सा यस्यां नानालक्षणसंकरः ॥ Kāv. 3. 105. -Comp. -जाति, योनि a. of mixed birth, of a mongrel breed (as a mule); impure through illegal intermarriage; संकीर्णयोनयो ये तु प्रतिलोमानुलोमजाः Ms. 10. 25. -युद्धम् a confused fight, melee.

संकृत् 10 U. 1 To recite. -2 To praise, celebrate, glorify. -3 To tell, mention. -4 To proclaim, announce.

संकीर्तनम्, -ना 1 Praising, applauding, extolling. -2 Glorification (of a deity). -3 Repeating the name of a deity as a pious or devotional act.

संकल्प 1 Ā. To wish or long for. -Caus. 1 To resolve, determine, settle. -2 To intend, aim at, purpose; संकल्पितार्थे विवृतात्मशक्तिमाखण्डलः काममिदं वभाषे Ku. 3. 11. -3 To arrange or connect together. -4 To fix, assign, allot. -5 To consecrate, dedicate. -6 To imagine, fancy. -7 To think about, ponder, reflect; देवेभ्य आगाययत् कल्याणं संकल्पयति तदात्मने Bri. Up. 1. 3. 6. -8 To perform obsequies.